

Helende huisdieren

In de zorgsector is men er zich steeds meer van bewust dat dieren een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de levenskwaliteit van mensen met een geestelijke beperking of traumatische ervaring. Slechts in 700 van de 1600 Nederlandse verpleeg- en verzorgingshuizen zijn huisdieren welkom. Reden te meer om kennis te maken met Stichting ZorgDier Nederland, een landelijke organisatie die vrijwilligers en hun huisdieren opleidt tot speciale zorgdier-teams.

Betty Rombout

In 2003 richtte Jan van Summeren samen met enkele gelijkgezinde pioniers uit de hulp- en geleidehondenwereld Stichting ZorgDier Nederland op. Van Summeren: "In 2000 maakte ik kennis met interessante therapeutische diertoepassingen in de Verenigde Staten en Italië. Dieren worden hier ingezet om de levenskwaliteit van zieke, eenzame en getraumatiseerde mensen te verhogen." Terwijl dit werk in Amerika al tien jaar heel gebruikelijk was, bestond er in Nederland nog geen organisatie die deze activiteiten aanbood. Een jaar van haalbaarheidsonderzoek, interviews met zorginstellingen in Nederland en pilotbezoeken bij een psychogeriatrische afdeling van Stichting Kalorama volgde. Tijdens een congres over de interactie tussen mens en dier in Rio de Janeiro werd de basis gelegd voor de kennisoverdracht van buitenlandse partners naar de nieuw op te richten vrijwilligersorganisatie: Stichting ZorgDier Nederland. Natuurlijk was er geld nodig voor de opleiding van docenten en zorgdier-teams en doelgroeponderzoek. ZorgDier wist een aantal vermogensfondsen - het NSGK, SkaN en het VSBfonds - te overtuigen van het nut van therapeutische dierbezoeken. De stichting kon haar werk opstarten. Om meer te weten te komen over de effecten van zorgdierwerk, gaf ZorgDier de Faculteit Klinische Psychologie van de Universiteit Utrecht opdracht hiernaar onderzoek te verrichten. Ook kreeg ZorgDier steun van Stichting Centraal Fonds RVVZ bij het opzetten van een donateurcampagne.

Zorgdierteam

Een zorgdierteam wordt gevormd door een vrijwilliger en zijn huisdier. Vrijwilligers vanaf zestien jaar kunnen deelnemen aan de vierdaagse cursus. Momenteel werken er 55 zorgdier-teams in de regio Gelderland, Utrecht en Limburg. In Overijssel, Groningen, Friesland en Rotterdam zijn regioteams in ontwikkeling. De eerste vrijwilligers werden opgeleid via de methode van de Delta Society in Amerika: een driedaagse opleiding boordevol kennis en prak- ➤

tijkvoorbeelden. Dit jaar wordt de opleiding echter volledig aangepast aan de Nederlandse (zorg)cultuur en didactische werkvormen. In het eerste blok van twee dagen maakt men kennis met de werkwijze van de stichting en de zorgsector zelf. In het tweede blok komen diergedrag en de interactie tussen mens en dier aan bod. Een vrijwilliger kan niet zomaar deelnemen aan de cursus. Vooraf vindt een intakegesprek plaats, waarbij de kandidaat-vrijwilliger wordt geïnterviewd. Een diergedragsdeskundige beoordeelt het hierbij aanwezige huisdier op meerdere gedragsaspecten. Heeft men de opleiding goed doorlopen, dan bezoekt het zorgdierteam de eerste keer onder begeleiding een zorglocatie. Een stageperiode en een evaluatie volgen. Als alles goed gaat, ontvangt het team een certificaat en een persoonlijk pasje.

Zorginstelling

Om cliënten verantwoorde en professionele zorgdierbezoeken te kunnen aanbieden, maakt ZorgDier samenwerkingsafspraken met professionele zorgaanbieders. Van Summeren: "ZorgDier benadert zorgorganisaties in de verschillende regio's. We kiezen primair voor grotere instellingen met meerdere locaties binnen een regionaal afzetgebied. Het gaat daarbij om organisaties die in staat zijn strategisch mee te denken over het in de markt zetten van nieuwe zorgdiensten." Volgt er een samenwerkingsovereenkomst, dan wordt ter plaatse een pilot opgezet. Dit is een traject van één tot anderhalf jaar. "Het geheim van onze filosofie is dat we ons werk niet *topdown* bij de instellingen aanbieden. De kracht ligt in de regio zelf. Het zorgdierteam woont op maxi-

Aan het werk...

Elke week bezoekt Conny Giesen, gecertificeerd vrijwilliger van Stichting ZorgDier Nederland, samen met één van haar Golden Retrievers een afdeling bij Stichting Kalorama te Beek-Ubbergen. Dit is een instelling bestaande uit een verpleeghuis, verzorgingshuis, een centrum voor doofblinden en een hospice. In samenspraak met Bonny Smits, activiteitenbegeleidster, wordt bepaald welke bewoner die dag op welk tijdstip een bezoekje krijgt van het zorgdierteam.

Bonny opent de deur van de eenpersoonskamer van de heer Mooren. Ze maakt contact met hem door haar hand op de zijne te leggen. "Zat u lekker te slapen?" Aan de mimiek van de heer Mooren valt af te leiden dat hij gespannen is. Een diepe frons en vragende ogen kijken ons aan. Ziet hij iets of is hij diep in gedachten verzonken? Conny en haar hond Rana lopen voorzichtig naar hem toe. "Woef woef", Rana meldt zich. Even later volgt een reactie. Een paar woordjes, bijna niet te verstaan. Een aaitje. Er is contact. Bonny vraagt de heer Mooren of het goed is dat Rana op bed komt. Rana begrijpt direct wat de bedoeling is. Ze springt op het met een plaid afgedekte bed en legt haar kop op de schoot van de heer Mooren. "Weet u hoe de hond heet?", vraagt Bonny. "Harry, echt waar." Nee, hoe kan dat nu, zie je de heer Mooren denken. Zo heet ik toch immers zelf! Zijn wenkbrauwen gaan vol verbazing omhoog en zijn gespannen blik maakt plaats voor een ontspannen, zacht glimlachende gelaatsuitdrukking. Als het bezoek bijna ten einde is, zingen we het liedje 'Toen onze mop een mopje was'. De heer Mooren beweegt zijn lippen en zingt op zijn manier mee. Hij lijkt er plezier in te hebben.

maal vijftien kilometer van de zorglocatie en krijgt begeleiding van regionale en lokale coördinatoren. De financiële middelen ten behoeve van de opleiding van zorgdierteams werven we ook in de regio." Van Summeren merkt dat instellingen steeds vaker zelf de stichting benaderen. "We sturen dan een informatiepakket en stellen voor eens langs te komen voor een kennismakingsgesprek met het bestuur of management van de zorgaanbieder."

Toekomst

Waarom zoekt ZorgDier nu pas de landelijke publiciteit? Van Summeren: "We wilden eerst een stevige basis en een regionaal werkmodel ontwikkelen, alvorens groter uit te pakken." Het is duidelijk, ZorgDier denkt goed na over elke stap die het zet. Ver-

sterken van de regio's en het verder ontwikkelen van fondsenwervingsactiviteiten behoren momenteel tot de hoogste prioriteiten. ZorgDier ontwikkelt ook concepten voor het opleiden van therapeuten met hun huisdier. Een directe vorm van therapie. Immers, zorgdierteams zijn niet bevoegd complexe problemen van cliënten, zoals bijvoorbeeld een fobie, te behandelen. Op langere termijn wil ZorgDier meer doelgroepen bezoeken. Niet alleen eenzame ouderen en mensen met dementie, maar ook cliënten met ADHD en autisme. Ook het onderzoek, samen met wetenschapsinstellingen, gaat verder. De resultaten vormen de basis voor de opleidingen van zorgdierteams, die de specifieke doelgroepen gaan bezoeken. ■

Meer informatie: www.zorgdier.nl.

In de huiskamer zit mevrouw Van Hulst. Ze kijkt verheugd op als ze Rana ziet. Gezamenlijk lopen we naar haar kamer, iets beter dan de heer Mooren is zij zich bewust van hetgeen er in haar nabijheid gebeurt. Rana springt op de speciale plaid die inmiddels op het bed is gelegd. Mevrouw Van Hulst vindt het prima dat Rana op bed gaat. Ze zegt: "Mijn hond ligt altijd op bed, dus Rana mag ook." Vol overgave begint mevrouw Van Hulst Rana te aaien. "Wat ben je toch een lief beest", verzucht ze. "Wilt u haar een brokje geven?", vraagt Bonny. Mevrouw Van Hulst laat zich dit geen twee keer zeggen. "Kijk, hij komt er steeds bij!", roept ze enthousiast. Terwijl Rana in haar gezichtsveld blijft, kunnen we oude herinneringen ophalen. Vol trots vertelt ze over haar hond Herta, die er helaas niet meer is. Tot slot zingen we weer het liedje van 'Onze mop'. Mevrouw Van Hulst zingt uit volle borst mee. Ze geniet. Elke week opnieuw.

Mevrouw Bonink weet van ons bezoek en is blij als we er eindelijk zijn. Al kwebbelend lopen we naar haar kamer. Eenmaal binnen pakt ze een trommeltje dat op haar nachtkastje staat: "Een koekje, dat mag ze toch hebben?" We gaan samen met Rana op haar bed zitten. Mevrouw Bonink is duidelijk in haar nopjes met het bezoek van Conny en Rana: "Het is voor mij van meer waarde dan u denkt. In het begin was ik erg down. Vroeger was ik nooit ziek. Ik dacht, mij overkomt niets. Maar twee keer achter elkaar brak ik mijn heup. Ik was niet meer in staat voor mezelf te zorgen. Toen ik hier kwam, had ik schrik voor de hele toestand. Waar zou ik terechtkomen? Maar al na een paar weken kwam ik erachter hoe geweldig het hier is. Ik heb het idee er weer een beetje bij te horen." Rana vindt al het geklets maar niets en vraagt om aandacht. "Ja, ja, ik luister ook naar jou." Het trommeltje komt weer tevoorschijn. "Woef." Rana lust nog wel een koekje.

